

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ КЕРІВНИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Роман Юрійович КУРЕПІН,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0007-7132-2786>*

Належне функціонування територіальних управлінь Державного бюро розслідувань на пряму залежить від того, наскільки її керівники будуть якісно та ефективно реалізовувати покладені на них нормами чинного законодавства повноваження, які в свою чергу обумовлені функціональним призначенням діяльності цих посадових осіб. У загальному розумінні функція – це прояв діяльності певного суб'єкта, яка обумовлюється його роллю у тих чи інших відносинах. До основних характерних рис функцій управління, зокрема й керівників територіальних управлінь ДБР, можна віднести те, що вони: 1) здійснюють спеціально уповноваженими суб'єктами; 2) обумовлені завданнями цих суб'єктів; 3) мають цілеспрямований характер; 4) складають зміст діяльності; 5) реалізуються через визначені законодавством форми та методи; 6) властивістю діяльності, що віднесена до цієї чи іншої функції, є однорідність; 7) функції спрямовані на задоволення тих потреб об'єкта управлінської діяльності, які є необхідними для його належної роботи; 8) функції реалізуються через конкретні правовідносини.

Вся сукупність функцій, яка використовується в управлінській діяльності не є одноманітними. В правовій літературі висловлюються різноманітні підходи до класифікації таких функцій. Так, Т.М. Кравцова та Г.В. Калініченко розрізняють за змістом та обсягом управління: загальні – носять загальний характер, притаманні органам управління на всіх рівнях, здійснюються у всіх сферах державного управління; спеціальні – здійснюються окремими суб'єктами управління в певній сфері державного управління; допоміжні – безпосередньо не впливають на об'єкт управління, але забезпечують ефективне виконання загальних та спеціальних функцій. За значимістю поставлених цілей: стратегічні – направлені на виконання стратегічних, довгострокових задач та цілей; операційні – направлені на виконання поточних, повсякденних задач та цілей. За сферами впливу: в економічній сфері; у соціальній; у сфері права; у сфері оборони. За напрямком впливу: безпосередньо спрямовані на процеси управління суспільством; опосередковано впливають на процеси управління суспільством. За сутністю: політичні, технічні [1, с. 522-523].

І.С. Кравченко зазначає, що функції управління можна класифікувати за їх загальним значенням, виділивши функції цільові та організаційні. Призначення цільових функцій полягає в наданні певної спрямованості до мети (цілі) розвитку системи, котра може охоплювати суспільство чи галузь, регіон, установи тощо. Оскільки сутність управління полягає в досягненні

мети, то цільові функції є не тільки необхідним, але й вирішальним моментом управлінської діяльності. Цілі-ідеали, стратегічні й найближчі цілі знаходять своє втілення на початкових етапах управлінського процесу в цільових функціях – прогнозуванні й плануванні. Для виконання заходів, передбачених плануванням, і досягнення бажаного стану об'єкта управління необхідно здійснити ряд організаційних функцій. Організаційні функції можна поділити на: загально-організаційна функція (функція управління); функція матеріально-технічного забезпечення; функція економіко-фінансового розвитку; функція обліку і контролю; функція політико-правового забезпечення; функція духовно-ідеологічного забезпечення; функцію мотивації [2, с. 20-21].

Перелічені підходи до класифікації функцій можуть бути застосовані до визначення видів функцій керівника територіального управління ДБР. Отже, можна виділити загальні функції, які властиві йому, як суб'єкту здійснення управління: планування, прогнозування, кадрові, координаційні, документальні, інформаційно-аналітичні, фінансово-матеріальні та інші. Спеціальні функції обумовлені специфікою правоохоронної діяльності, яку реалізує підконтрольне йому територіальне управління.

Розглянемо специфіку реалізації окремих функцій керівника територіального управління ДБР. В літературі до основних функцій відносять аналітичну функцію або інформаційно-аналітичну. Аналітична функція спрямована на аналіз управлінської інформації, визначення проблем, встановлення закономірностей і тенденцій розвитку окремих явищ, на встановлення причинно-наслідкових зв'язків, об'єктивну оцінку ситуації, складання прогнозу та моделювання майбутнього. Різні види (оперативний, тематичний, комплексний, підсумковий; морфологічний, структурний, функціональний, генетичний) та методи (теоретичні, інформаційно-констатуючі, рейтингові, продуктивні) аналітичної діяльності дозволяють всебічно вивчати всі компоненти системи керованого об'єкту [3, с.13]. Аналітичну функцію керівник реалізує на підставі ознайомлення та вивчення діяльності кожного окремого структурного підрозділу, що входить до складу територіального управління. Аналізу підлягає інформація про результати діяльності, кількість зареєстрованих заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, результативність діяльності оперативно-розшукових та слідчих відділів, хід проведення підвищення кваліфікації працівників тощо.

Безпосередньо з аналітичною пов'язана функція планування та прогнозування. Планування – це функція управління, сутність якої полягає у визначенні перспектив, цілей та шляхів їх досягнення. Умовну модель функції позначають як ланцюг: проблема (тема) – мета – завдання – комплекс заходів – прогнозовані результати [3, с.13].

Функція координування є видом діяльності щодо узгодження й упорядкування зусиль, об'єднаних загальною метою і спільною діяльністю людей у виробничо-господарських організаціях, учасників виконання того або іншого завдання. Координація забезпечує взаємодію різних частин організації на користь виконання завдань, що стоять перед нею. Координація конкретно визначає, хто, що і коли робить, з ким і як взаємодіє, в якому порядку передає власні результати праці іншим учасникам діяльності і ко-

ристується їх результатами. Основні пріоритети координації – узгодження, збалансованість, рівновага, страхування, резервування, керуваність. Координація здійснюється за допомогою організаційних структур, а також за допомогою створення робочих груп, інформаційних систем, призначення координатора [4, с.257]. Координування проявляється у тому числі через організації взаємодії та співробітництва з правоохоронних питань.

Контрольна функція управління забезпечує моніторинг досягнення цілей. Сучасне тлумачення функції пов'язане із порівнянням стандартів, норм, планів та реального стану явища. Контроль має втратити свою авторитарно-бюрократичну сутність. Він має набути нового забарвлення: гуманістичний характер, оптимістичність, навчально-методична спрямованість, гласність та інформаційна достатність [5, с.13]. Доцільно вказати, що авторитарна сутність контролю в діяльності керівника територіального управління ДБР обумовлена сферою його застосування. Т.М. Кравцова контроль поділяє на такі стадії: 1) перевірка відповідності фактично вчинюваних дій запланованим на стадії планування та виявлення недоліків; 2) оцінка недоліків на предмет можливості їх впливу на подальшу діяльність органів державного управління; 3) розроблення пропозицій, рекомендації та заходів для виправлення виявлених недоліків. Здійснення контролю на кінцевих етапах управлінської діяльності свідчить, що він є інтегруючим засобом щодо дотримання і виконання поставленої мети і завдань перед управлінням і про відповідність йому всіх інших функцій [6, с.526]. Перелічені автором функції, як вбачається не повністю розкривають весь обсяг та різноманіття тих функцій, в яких реалізуються поставлені перед керівником завдання, проте вони дають уявлення про основні напрямки такої реалізації та певні стадії його роботи.

З огляду на зазначене вище, функціональне призначення керівника – це обумовлені його завданнями напрямки діяльності, спрямовані на задоволення тих потреб територіального управління ДБР, які є необхідними для його належної роботи. До загально-управлінських функцій, які набувають специфічного змісту в діяльності розглядуваних керівників, можна віднести: представницьку, матеріально-забезпечувальну, організаційну, кадрову, дисциплінарну та інші. Саме наведені вище функції найбільш змістовно та повно характеризують та розкривають практичний зміст діяльності досліджуваних керівників. Втім, як недолік не можна не відзначити, що вони (функції) не віднайшли свого законодавчого закріплення, а відтак дана прогалина потребує усунення.

Список використаних джерел:

1. Кравцова Т. М., Калініченко Г. В. Дослідження видів функцій державного управління та їх значення у процесі державно-управлінської діяльності. *Форум права*. 2011. № 1. С. 522–527. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ktmdud.pdf>
2. Кравченко І. С. Основи управління в Національній поліції : навч. посіб. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 212 с.
3. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.]. Вінниця. 2018. 196 с.
4. Громова О.Є. Роль координаційної функції в процесі управління організацією. *Економіка і суспільство*. Вип. 7. 2016. С. 256-259

5. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.]. Вінниця. 2018. 196 с.
6. Кравцова Т. М., Калініченко Г. В. Дослідження видів функцій державного управління та їх значення у процесі державно-управлінської діяльності. Форум права. 2011. № 1. С. 522–527. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ktmdud.pdf>